

Latweeschu Awises.

No. 25.

Zettortdeenâ 20. Juhni.

1863.

Jannas sinnas.

Jelgawa. Schinni gaddâ Jahnu deenâs Jelgawa bij lauschu pilna, jo neween pulks Jahneeku bij sabrauzis, kâ jau katrâ gaddâ Jahndâs atbrauz augstu un semmu lauschu leels pulks sawas laizigas waijadfibas tē apgahdaht, bet arri muhsu Kursemmes Baroni sawu landagu wehl ne bij beiguschî un ir paschâs Jahnu deenâs ar to no firds darbojuschees. Dstred, kâ nu beiguschî un kâ par muishu un semneeku mahju pahrdohschanu, rentes kuntraktehm un par jaunu teefas-buhschânu cetaisichânu tahdus spreedumus sawâ landagâ effoht isdewuschî, kâ warreschoht wiffi ar to ar meeru buht. Kad Keisers landaga spreedumus buhs apstiprinajis, tad dabbusim pilnigas sinnas un warresim skaidraki scho leetu isskafstiht.

Jelgawa. Kaut gan Awises bij isfluddinahts (Nr. 21.), lai 11tâ Juhni semneeki Jelgawâ sawedd sawus labbakus sirgus rahdiht un dabbu gohda maksu (naudu jeb medalki), kam tee labbafee pascha audsinati sirgi, tad tomehr tiklai kahdi 25 sirgi bij sawesti. Bij gan brangi lohpinî. Taggad wehl ne sinnam teikt, kahdi no scheem gohda maksu dabbususchî. Janoschelo, kâ semneeki wehl ne atfihst to labbumu, kâ waldischana un lauku-lohpschânas beedriba ar to nowehle mihteem arrajeem. Jo ar to naudu par gohda maksahm un ar to publinu tahdu lohpu rahdishânu sagahdajohht un isdarroht, scheefungi ne melle sawu paschu labbumu, bet ween semneeku labbumu, gribbedami laudis zaur to usskubbinahht, lai labbakus lohpinus audsina. Bet ne-

zil ne bij ne to rahdamo sirgu, nedf to, kas nahkuschî skattitees, kaut gan Jahnu deenâs Jelgawas tirgus bij peebahsts ar sirgeem un ar sirgu pahrdewejeem un pirzejeem.

Rihgâ 17tâ Juhni sakusees muhsu gubernetu lauku-lohpeju beedru leela sa-eeschanahs, kur kahdas deenas farunnasees par lauku- un plawu-lohpschânu, par mahju-lohpu audsinaschânu, par ehku taisichânu, maschinehm zc., par meschu-lohpschânu un par wissadahm sinnahm un leetahm, kas peederr pee lauku-lohpschânas. Warreschoht eet klau-fitees ir tee, kas naw schihs beedribas peederrigi.

Behterburgas un **Mastawas** birgeri luhguschî, lai teem wehlejoht cetaisicht birgeru strehlnieku rohtas pilfatam par apfargaschânu. Keisers pawehlejis ihpaschus liklumus par to farakstiht. — Jelgawas birgeri jau schinni seemâ tahdu birgeru gwardiu cetaisijuschî un wallas deenâs munstere un mahzahs schaut.

Behterburga. Keisers pawehlejis Pohku karra labbad isdoht par 15 milljonu rubl. Walsts-mantas biketes.

Behterburga. Keisers 5tâ Juhni ar sawu dampfluggi „Aleksandru“ nobrauzis us Kronstatti raudsicht to karra-luggi „General-Admiral“, kas pahrnahzis no Widdus juhraz, un arri apluhlojis Kronstattes ohstas jaunas batterias. — Keisers Generalu Baronu Engelartu zehlis par Kaunas Gubernateru. —

Wahzsemme. Pruhfchu Rehninſch jau no-brauzis Karlsbahdē maſgatees un ſawu leelu miniſteru panehmis lihds. — Eiſtreikeru Keiſers ar ſawu Keiſereeni taggad Riſſinges weſſelibas awotā, tur arri 3 zitti Wahzsemmes waldineeki un Sweedru prinzis maſgajahs. Riſſingē taggad effoht 2 tuhſt. ſweſchi, kaſ atnahluſchi ſawas weſſelibas labbad.

Wahzsemmes walſtu-beedribas waldifchana Prankpurtē taiſahs ſpreest, ka Wahzsemmei ar karraspehtu buhſchoht ja-eet uſ Diſteini, Lauenburgu un Sleſſwigu, ja Dahnu Rehninſch ne nozefchoht to pawehleſchanu, zaur kurren winſch effoht darriis prett Wahzsemmes rektehm. Taſ rahda uſ karru ar Dahneem; bet Awifeſ ſtahta, Enlenderu miniſteri effoht rakſtjuſchi, ka Sleſſwigas labbad Wahzsemme to ne warroht praſſiht. Enlante to ne warreſchoht wehleht. Zaur to warretu leelſ karſch Ciropā zeltees.

Wihne leelais Eiſtreikeru walſts-landags atkal ſahzees darbotees un preezajahs par to, ka Eiſtreikeru walſts ſchinnis gaddōs leelakā ſpehla un gohdā zehluſſees; tomehr ar Ungureem wehl naw iſlihdſnajuſchees un tadeht Unguru landags wehl ne tohp ſa-aijinahts.

Italia arween wehl darbojahs ar laupitaju jeb dumpineeku barreem, kaſ no Rohmas paſklubbinati un Rohmā uſ to ſataiſiti, ſleppen eewelkahs Italia un ſawus pohſta darbus ſtrahda. Italias waldifchana taggad luhds, lai Napoleons tai palihdſetu prett ſcheem Italias walſts prettineekeem. Salka, Napoleons to gribboht darriht, ja Italia karras-laikā tam dohſchoht karras-pehtu par palihgu.

Enlantes, Sprantſchu un Eiſtreikeru waldifchana grahmatas Pohlu labbad nu effoht aiſgahjuſchās uſ Pehterburgu un nu gaidams, ko muhſu Keiſers liks atbildeht.

Greekeru walſts. Tahs 7 Jonias fallas ar leelu preeku to ſinnu un wehleſchanu uſnehmufchās, ka nu effoht ſaweenotas ar Greekeru walſti. Salka, ka jaunais Rehninſch Jurriſ I. taggad no-eeſchoht mahjoht tai leelakā fallā Korwū un tur tik ilgi palihſchoht, kamehr Attene wiſs buhs ſataiſihts un meerigs.

Aſia. Awganifſtanahs firmais waldineeks, Doſt Maümeds, Grates pilſatu aplehgerejoht effoht nomirris. Bijis Enlantes leelais draugs un Perſeru prettineeks. Redſehs woi Perſeri nu ſcho leelo ſtipru andeles pilſatu dabubhs, pehz ka ſchee un ir nelaika Doſt Maümeds ſenn deenahm kahrojufchi un daſchlahrt jau karrojufchi.

Japanas Keiſeram ne effoht ſpehla deesgan peepſeest ſawus warrenus leelkungus, (kaſ tohs ſleplawu un grehtu darbus liſluſchi padarriht pee Enlenderoem Japanā), lai tee Enlenderoem atlihdſina par ſaweem grehkeem. Tad nu Enlantei buhs jaſahl karſch ar

ſcho leelu Aſias walſti. Japanas Keiſers jau effoht teizis, lai Enlante panemmoht kahdu leelu fallu Japanas juhra, kaſ peederroht tam leelkungam, kaſ tohs grehtus darriis; bet ſchim leelkungam arri effoht ſpehla deesgan prettım turretees. Beſ karras to leetugan ne beigs. — Rihnā Enlenderi un Sprantſchi wehl Keiſeram palihds prett dumpineekeem karroht.

Amerikā Seemelneeki wehl maltigi darbojahs ar Wilſburgas un Udſones aplehgereſchanu, un wehrgunwalſtu generali ſteidsahs atnahkt un ſchōhs leelus pilſatus pee Miſſiſſippijes leelupes peſiht; bet wehl eet tapat ka bijis un ſchee pilſati ſtipri turras.

Mejika. Napoleonam un Sprantſcheem leelu leelais preeks par to gohdu, ka Pueblas pilſatu panehmuſchi. Tee ne ſinn deesgan iſſlaweht, zil leelu gohdu tee ar to effoht pelnijuſchi. Zil milljonu naudas un zil tuhſtoſchu zilweku ar to notehrejuſchi, to ne peemin wīs, tillai ſawu gohdu peeminneami; jo Sprantſchi irr lohti gohda kahrigi. Bet ar to Mejikas dahrgais karſch wehl naw beigts; jo japanemm arri leelais galwas pilſats Mejika, kaſ leelu eſaru ſtarpā taiſihts un apbrunnohts. Ja ſchinni pilſatā arri til ſtipri turretees ka Pueblā turrejuſchees puſſohtra mehneſchu, tad Sprantſcheem tur wehl buhs darba deesgan. Leelais leetus laiks (Widdus-Amerikas ſeema) taggad ſahkās, ir dſeltenais drudſis (Amerikas mehriſ) atkal Pueblā effoht ſahzees; tad nu grehti gan ees un tadeht Napoleons ar ſteigschanu uſ Mejiku atkal fuhtijis ſaldatus un nauđu. Jo pirms Mejikas karru naw beidſis, Ciropā nekahdu karru gan ne warrehs un ne gribbehs ſahl. Napoleons ar Mejiku labpraht meeru tuhda gan ſaderretu, bet presidents Juarez no tam wehl ne gribb ne ſinnaht. Tad nu ar wiſſu ſpehtu karſch jaſenn.

Pohlus nekahdas leelas leetas naw notilluſchās; eet pa wezzam; jo dumpineeku barri weetu weetahm ſakauti, atkal no jauna meſchōs ſalaffahs un ſtrahda ſawus nedarbus. Jo ilgaki un grehtaki Pohlu dumpineekeem eet, jo duhſchigi, niſni un neſchehligi darbojahs ſleppena kumitete un wiſſus Pohlus tā iſbeedejuſe un tā kalpina, ka leelās bailēs klaufa un darra ko ſchi pawehl. Pariſē effoht patti leelakā ſleppena Pohlu kumitete, kaſ pahwalda un apgahda un uſſklubbina Pohlu dumpineekus, un uſ to Pohli ſtipri zerre un no turrenes leelu palihgu gaididami gaida.

Pohlu ſleppena kumitete 2 niſnas grahmatas iſſaiduſe. 1) Warſchawā nu iſkatrā aprinki eetaiſijufe dumpineeku teeſu (Revolutions-Tribunal), kurrā 1 presidentis ar 2 aſſeſſeereem itt ahtri teeſahs un prokuraters wainigus peefuhdſehs! Tahdas paſchās karras-teeſas tohs teeſahs, kaſ karras-wihri. 2) Katrs, kaſ ſleppenu kumitetei ne klaufa, jeb darra kaſ Pohleem un dum-

vineekem par flahdi, no schim teefahm teefajams. Dohfchoht treijadu strahpi: woi nu wainigo tuhda no-faus, jeb tam panems wiffu gohdu, jeb to isdihes no dshwes jeb walts un Awises winna wahrdu isfluddinahs; ja to ne warroht rohkäs dabbuht — tad katram brihw to nokaut!! Katram brihw kahdu peefuhdseht un peedoht pee schim teefahm!! — Warr fapraft kahdus darbus schi neschelliga teefa nu darrihs.

Zelgawá 15tä Zuhni no Bausklas atwedda kahdus 30 un 16tä Zuhni kahdus 13 fakertus dumpineekus, schahdus kahdus deedelneekus, zittus ar pasta-lahm, zittus ar bassahm kahjahm, zittus sehnus no 12 un 14 gaddeem. Zits brehkdams raudaja, ka dumpineeki ar warru to peespeeduschi eet ar teem!!

Wilna. 7tä Zuhni majors Trifla pee Szawlianás fakahwis Matuszewiza un Szinkewiza dumpineekus. Leelu pulku nokahwis, wiffadas leetas un 1 leelu-gabbalu teem atnehmis. — No Prufschu rohbeschahm bij dumpineeki atnahluschi. Balkawneeks Pomeranzows 3 stundas iskahwees, pulku dumpineeku nokahwis, 50 eewainojis, zittus dsinnis pahr rohbeschahm.

Sawli. Us scho pussi Makewiza dumpineeki, kahdi 1 tuhft, 300 kahjineeki un 300 jahneeki, darbojahs pa mescheem. Us pascheem jauneem Jahneem kahds dumpineeku bars bij nahzis Bausklas aprinki pahr Kursemmes rohbeschahm us Hundales, Schwittes un Kauzmindes nowaddeem; parehmuschu semneekem eerohtschus, kahdus sirgus un mehtetus; zittu launu naw darrijuschu un tad steiguschees prohjam. Semneeki pehzal kahdus effoht meschds fakehruschu. Keifera strehneeki no Zelgawas ar ratteem tuhda teem ftrehjuschi pakkal. — Stahsta, ka ap Jahneem nezif tahlu no Kursemmes rohbeschahm pee Alminu fahdscha un Wegerres leeli dumpineeku barri par warru nikni kahwuschees ar muhsu karra-wihreem. Leels pulks dumpineeku effoht aplauts un tad aisdihiti, bet arri Kreewi un 1 wirsneeks effoht krittuschu. Skaidru sinu wehl naw.

Bohlös pee Molowides pallawneeks Bulgarins un pehzal wehl 2 pallawneeki fakahwuschu Kantjewiza un Lukaszewiza dumpineekus; dauds no teem apkahwuschu, leels pulks purwi noslihjis, zitti iskainati. Kreeweem 11 krittuschu, 53 fashauti. — Wehl zittas weetäs dumpineekus Kreewi fakahwuschu.

— 3.

Rä brunnineeku meisters Winno nokants tappis.

Dil lihds ka jaunais tizzibas-fahzinsch, kas no Wahsemmes bij pahrstahdihts, Widsemme bij eesaknoees, tad arri tuhlt ap winnu daschadas wehtras

fahja daufitees. Brunnineeki bij no Lihbeeschu semmes treschu daku un tapat no Widsemmes treschu daku dabbujuschu, un zaur to bij lohti baggati un spehzigi palikkuschu. Kahda apgabbala pee Gaujas, fur Zehsneeki bij apmettuschees un fur kristigu tizzibu bes kahdas prettirunnaschanas bij peenehmuschu, brunnineeki ustaisija to leelu un stipru Zehses pilli, kurrä pats brunnineeku meisters mahjoja. Lai nu gan meera laiki bij, tad tomehr schee laiki par karra-laikem ne bij dauds labbaki. Brunnineeku jaunee appalschneeki tikla daschadi spaiditi, islaupiti un mohziti; dauds reis fuhdsibas pee bislapa gan atnahja, un lai gan schis labpraht gribbeja palihdseht, tad tomehr brunnineeku warra jau par dauds leela bij palikkusi. Drihs arri to jaunu brunnineeku pilli zaur breesmigu slepkawibu fagahnija. Weens no teem brahteem, Wigberts no Soesta, kas ilgu laiku ar brunnineekem eenaidda bij dshwojis, 1209tä gadda brunnineeku meisteram Winnam Nihga uskritta un winnu lihds ar to preesteri Jahni nokahwa. Par tahdu grehka darbu tas tikla palahrts. Nokauta Winna weetä tikla par brunnineeku meisteri Wolkwins eezelts. —

R. U.

Ruhri aplehgere Nihgu.

Tahs wehtras, par kurrahm mehls lihds schim runnajuuschu, daufijahs appalsch ta jauna kohka misas; bet wehtras zehlahs arri no ahra-puffes. Prohti: Ruhreem bij isdewees Wahzeeschus uswinneht starp to jubras schaurumu, kas irr starp Kolla raggu un Sahmu fallas. Schi karroschana arri tahs zittas nahburgu tautas ta eedrohschinaja, ka winnas 1210tä gadda ar Kreeweem, Leischeem un Lihbeescheem faweenojahs un Nihgas pilfatai sleppeni gribbeja usbrukt. Ruhri noliktä deena ar til leelu spehku un ahtrummu pa Daugawu us Nihgu aibrauza, ka sweijneeki ar fawahm laiwahm istrubzinatam pilfatam tiklai sinu warreja padohht. Pulkstems tikla swannihts, ahrpilsats tikla aisdedsinahts, wiffi birgeri apbrunnnojahs un wehstneschi us wiffahm puffehm pehz palihdsibas tikla isfuhititi. Schi bij jaunai walstei breesmiga deena, jo Ruhri duhschigi karroja un bij ar plattahm, no diweem balteem dehteem faliktahm preeschleekamahm brunnahm apbrunnnojuschees. Kad kahds no Ruhreem ta bij eewainohts, ka winsch krittä, tad tahdam galwu nozirta. Zauru augofchu deenu bij karroschana un Nihdsineekem deesgan leels pulhsch eenaiddneekus no muhreem noturreht. Behdigi wakkars bij flahht un Ruhreem apsohlita palihdsiba ne gaddijahs. Lihbeeschu tikmehr ne eedrohschinajahs Nihdsineekem pretti stahtees, pirms Ruhri winnus ne buhtu us-

winnejuſchi, bet Leiſchi un Kreewi bij no Rudolpa von Jerikus pee Kohneſſes apturreti tappuſchi. Turpretti Rihdſineekeem nahja palihgâ papreeſch fallineeki, tad Konrads no Iſſchilles un ohtrâ deenâ tas Lihbeets Raupo un Bertolds no Zehſim. Nu Kubri palikka trihs deenas us kreifas Daugawas puffes, fadedſinaja tur ſawus mirronus un aibrauza tad atfal pa Daugawu us juhru. R. U.

Dſeedoſchas ſiwis.

Ka pelles ſmallâ ſwilpoſchanâ meileri, par to daſch labbais gan brihnijees, — tomehr warreja ſtabſtitajam tizzeht, jo apgalwoſchana tahda jau no labba drauga bija peelikta, tâ ka ne wajjadſeja wairs no mannas puffes arri lahda wahr dina pee tam. *) Bet nu laſſijis jaunu wirſrakſtu, warrbuht lahds iſſauks: Uhja!! ko nu dabbusim dſirdeht? Baſakkas? — Ne! bet tatschu ſinnu, par ko brihnotees. Gan wiſſâs wallodâs par ſakkamu wahrdu palikluſi ta runna: „Mehms kâ ſiwâ!“ — un arri muſſu widdû ne weens zilweks dſirdejis, ka ſiwi lah dai buhtu balſs dſirdama, — un ſiwihm irr wiſſleelakâs kauſchanâhs ſawâ ſtarpâ, juhâ un uppâs, noteek tâ, ka ne ko ne dſird, ne lahdas brehſchanaſ, ja ne breeſmigu ſchohflu darboſchana, kad juhâs ſwehri maſakas ſiwis ſagrauſch, woi neganta aij-ſiwâ zilweku dabbusi ſtarp ſaweem ſohbeem. Un tomehr arri ſtabſta jau ſenn pah ſiwi, no ka zellahs ſkannas kâ muſſikis. Pee Amerikas widdus, juhâ, Bailones kluffâ kalwâ, tizzams reiſineeks pats ar ſawahm auſim dſirdejis, ko gan arri preeſch tam zitti bij ſtabſtijuſchi, — ſiwju dſeedoſchana. Winſch us juhâs laiwâ buhdams nakti to dſirdejis ſtabſta tâ: „No mallas mums wiſſur aplahrt, no uhdens dſilluma us augſchu, ſkannaja brihniſchiga ſkanna, gan kâ ſchehlodama gan kâ lihgodama, — gan drihs kâ tahlû ehrgetu un pulkſteru ſkanna. Kuggu-weddejs apleezinaja, ſchi ſkanna eſſoht no maſu ſiwju ſortes. Maſa ſiwâ patte eſſoht raiba un ittin bihigâ, un aſchâ ſkreeſchanâ, tapeh; itt retti winnu noferroht. Ne zil ilgi preeſch tam ſweineeks tahdu nedohmajoht bij atraddis ſawâ tihklâ, un waſchâ tihklâ ſiwi wehl bijuſi ta ſkanna. Gan bihdamees eekſch mahnutizzigahm dohmahm winſch tuluht ſiwi eefweede atkal uhdni; jo laudis tur melſch par brihnumu leetahm no ſchahs ſiwâ, — woi, lai labba pareiſi ſakkam, — no ſiwju balſim, — ko turr par noſlihuſchu zilweku dwehſelehm.“

Zits lungs, Amerikanectis, pee Paſſagoiſlas juhâs-lihluma, — arri kuggi, rakſta: Kamehr lahdas

nakts laika klaufiju us tahdu brihniſchigu muſſikis, par laika kawekli ſweijodams, laime mannim bij labba, un peh; puſſtundas uhdens-ſpannis gan drihs bij pilns ar itt imullahm baltahm kakkſiwihm. Nehmu ſpanni ar ſiwihm lihds manâ kajihâ (kugga-kambarinâ), un wehl ne biju aismidſis, kad tahs paſchas ſaldas miſhligas ſkannas bij dſirdamas mennim ittin tuwu. Brihnodamees zehlehs un brihnodamees paliklu apleezinahts, ka ta neſamannama ſkanna bija no mannahm ſiwihm. Melleju wehl ſmallaki, un atraddu, ka ſiwihm pee appakſch-luhpas bija auga miſhſtahm ſmallahm ſpurrehm, kâ ſtihgahm; wirs-luhpa tahm ſpeechahs wirſu. Kad nu ſiwâ dwaſchu iſlariſch, ſchahs ſtihgas darde, itt kâ mehle eekſch wargana, kad leegi us to puhſch.“ — Tâ nu miſhla bij usminneta!

H. R.—U.

Naw ſpehlejis un taf winnejis.

Wahzſemmê irr rettâs weetas ſalti nammi preeſch tam uſtaifiti, kur us naudu ſpehle. Schee nammi — kaut gan ar leelu gresnumu un glihtumu taifiti un kâ lepnu lepnaſ pillis iſſkattahs — irr tomehr dauds tuhſtoſcheem zilwekem par aplam pohſtu un nelaimi. Dauds affaras tur iſleetas, dauds waimanas tur dſirdetas. Dauds — dohmadami winneht — tur paſpehlejuſchi ſawu beidsamo graſſi. Ja wehl wairak. Kad daſcham ſpehlejoht laimes mahte klehpi naw ſehdejuſe, tad woi nu turpat, woi zittâ lahda weeta ſawai dſihwibai gallu darrijis. Tadeht ſchahs pareiſi par ſpehles elli lammajuſchi un dauds weetas waldischana naudas ſpehli zeeti aiſteerguſe.

Tahds nams, kur us naudu ſpehle, atrohnahs arri Gmfes pilſatâ, Raſſawas leelſkunga walſti. Tahdâ nammâ zilweku allach papilnam ſanahl. Zitti us naudu ſpehle, zitti atkal ihpaſchâ lambari grahmatas laſſa, zitti atkal ehd un dſerr, danzo un luſtejahs. Rahds augſts un baggats wirſts eegahja laſſamâ iſtabâ un tur ceraudſija ſpohſchu dukkatu pee krehſla ſemmê guſſam. Bet tai brihdi ne bij iſtabâ ne weena paſcha zilweka. Kam nu lai praſſa, kam lai to dohd? Dukkatu pazehlis, wirſts aiſgahja us to ſahl, kur us naudu ſpehle, pats pee ſewis dohmadams: Scho eſmu atraddis, japrohwe woi buhs laime. Get labbi. Jau ihſâ brihdi labba teeſa naudas winneta. Winſch wehl brihtinu ſpehle un aplam leelu naudu nopelna. Bet nu arri beids. Kas warr ſinnaht, jo laime naw paſtabwiga. Wirſts aiſeet atkal us laſſamû lambari luhkoht, woi ne buhs lahds gaddijees, kas peh; paſudduſcha dukkata melle. Rittigi! Winſch cerauga jaunu zilweku, kas bailigi aplahrt ſkattahs un laut ko mellejoht leekahs. „Woi jums kas paſuddis?“ —

*) Latv. An. Nr. 43. 1862.

Man selta gabbals iskrittis; dohmaju gan, ka schè buhtu, bet nefa. — „To es ne fenn atraddu, bet ne nemmat par faunu, ka schis duklats toggad par papihra naidu palizzis. Spehles galds to padarrija. Ja ne buhtu ar to meerà, tad jau warrat prohweht spehleht, kas sinn woi duklats juns ne nahks rohla.“ Wirks pasneedsa jaunajam zilwekam — weenam studentim — 4 papihrens, katru 1 tuhst. dahldeu wehrtibà un steidsahs prohjam. Studente kà avstulbis stahweja un ne dabbuja ne paldeews par scho leelu dahwanu issfazziht. Studente bij us Omfes pilfatu atnahzis pee wesselibas awota fawas smaggas kruhtis dfeedeht. Sawai mahtei bij zeeti apfoblijees nekad spehles istabà sawu kahju eespehrt un to winsch arri bij peepildijis. Raffamà istabà winsch bij eegahjis sawu laiku ar derigahm grahmatahm pawaddiht. Tur bij winnam duklats, patš beidsamais naudas grassis, iskrittis un ohtra deenà winsch jau gribbeja us mahjahm braukt. Warr gan dohmaht studenta behdas. Zil leels bij winna preeks, tad pasudduscha duklata weetà no gohdiga wirsta 4 tuhst. dahlderus dabbuja. Mahjäs pahrbrauzis, winsch warreja ar labbu sinnamu siridi fazziht: Mammin mihla! gan ne esmu spehlejis, bet tomehr winnejis.

Greekeru semme.

Awisès taggad allasch Greekeru semmi peeminn, ka gan dascham lassitajam tihri brihnumš nahkfees, ka no tahdas masas semmites til dauds runna. Dohmaju, ka dascham Awischu lassitajam buhs par prahtam, ja schè dauds mas no Greekeru semmes pastahstijchu, laitam daschas leetas par scho masu walsti jo labbaki buhtu saprohtamas.

Buhs peezi simts gaddu, ka Turki no Ašias atnahkufchi, eelausahs Giropà, uswarreja Greekeru walsti weenu semmes gabbalu pehz ohtra un beidsiht arri 1453schà gaddà paschu lepno galwas pilfatu, Konstantinopeli. Turki cetaisija jaunu walsti, palikka schè par fungeem un waldineekeem un Greekereem bij japa-leel par winnu pawalstineekeem, kalpeem un wehrgeem. Gan scheem atstahja kristigu tizzibu un ihpafchus likkumus, bet tomehr teem dauds nodohschanas bij Turkeem jamakfa un wiffada netaisniba un spaidischana no winneem jazeesch. Gan daschu reis Greekeri par Turku netaisnibu pee augstakahm teefahm — ja arri pee pascha leisera — fuhdsejahs, bet schee nekahdu taisnibu ne dabbuja.

Daschus simts gaddus panessa Greekeri scho smaggu un grehtu Turku juhgu ar kluffu prahtu, bet tee arri

gluhnedami gluhneja no smagga juhga weenreis wallà tift. —

1770tā gaddā iszehlahs karsch stary Kreeweem un Turkeem. Greekeri bij arri tuhlit kahjās un dohmaja: Nu irr isdewigs laiks atnahzis no Turku warras un waldischanas wallà raisitees. Bet tikko schee prett Turkeem fazehlahs, te arri karsch ar Kreeweem nobeidsahs. Greekereem bij wehl wairak no Turkeem wiffada pahrestiba japanesk.

Schinni gaddu simteni bij Greekeri ar wiffu Turku juhgu tomehr zaur andeli un fuggoschanu wairak pee pahrtischanas nahkufchi. Dauds baggati un augstmanni fuhrtija sawus behrnus skohlà, itt ihpafchi us Sprantschu semmi un Wahsemmi dauds aigahja un tur wiffadas gudribas mahzijahs. Schee skohloti jaunekki mahjās pahrnahkufchi, ar jo dedsihu prahtu sawus tautas brahtus pastubbinaja Turku warru nofrattiht. Tee kluffu un fleppeni sawā staryā fabeedrojahs un 1821mā gaddā ar wiffu spehku prett Turkeem fazehlahs. Greekereem laimejahs Turkus uswarreht, dauds tuhstoscheem zilweku no zittahm Giropas walstim nahza teem no labba prahta palihgā, zitti palihdseja atkal ar naidu woi ar derrigeem padohmeem. Turki redsedami, ka neneeka prett scho masu bet duhschigu pulzinu ne eespehschoht, sawu palihgā Egiptes wihze-kehniinu — kas stahw appafsch Turku waldischanas. Schis atnahza ar 12 tuhst. karra-wihreem, dauds pilfatus nopohstija, semmi islaupija un tuhstoscheem seewas un behrnus us Egiptes semmi par wehrgeem aiswedda. Behdas un pohstis bij taggad Greekereem aplam leelas. Tee jau dohmaja, ka wiffa karroschana buhs par welti bijuse un Turku juhgs teem jo smaggi buhs janesk. Te atnahza Greekereem tahs trihs Giropas leelas walstis, Kreewu semme, Sprantschu semme un Enlante palihgā. Winnas atfuhrtija sawus karra-fuggus, kas Turku fuggus pee Rawarinas pawiffam isposstija. Arri Egiptes wihze-kehniinam waijadseja ar sawu karra-spehku eet prohjam. Bet wehl bij Greekereem dauds puhlina, kamehr tee pawiffam atswabbinajahs. Semme bij nopohstita, pilfati nodedsinati, dauds tuhstoschu zilweku affinis tehwiseemmes deht isleetas, truhkums un nabbadsiba wiffas weetas aplam leela. Ja waldischana, ko paschi Greekeri no sawas tautas bij eezehluschi, ne eespehja eetrazzinatus laudis til drihs apmeerinaht. Lauschu un arri karrotaju prahts wehl ne gribbeja rint un tadeht dauds weetas paschu staryā dumpis zehlahs. Jo dauds Greekereem rahdijahs pehz winnu prahta, ka schi jauna walste wehl par masu effoht. Dauds semmes gabbali un fallas, fur arri Greekeru laudis dsibwoja un kas bij palihdsejuschi karroht, palikka wehl Turku warrā

Arri fchee gribbeja no Turku juhga atswabbinatées, Turkus pawiffam no Giropas aisdihht un tahdu paschu leclu Greekeru walsti eezelt, kahda jau preefsch peezi fints gaddeem bijufe.

Bet tahs trihs Giropas leelas walstis ne atlahwa wairs karram plohsitees. Schihs atschkihra labbu gabbalu semmes no Turku walsts un eezehla to par ihpaschu walsti, kas ar wiffahm pee tahs peederrigahm fallahm 870 □juhdses leela ar kahdu milljonu eedsihwotaju. Schihs 3 aiffahwetajas walstis arri fcho likkumu nospreeda: Par Greekeru kehniu naw brihwzelt neweenu prinzi no tahm peeminnetahm trim walstim. Scho likkumu tadeht eezehla, lai neweena no fchihm leelahm walstim ne taptu zaur Greekeru draudsi-bu par tahm zittahm jo leela un warrena. Tadeht arri par pirmo Greekeru kehniu eezehla masas Baijeru walsts kehniu dehtu Dttu, kas 1833schâ gaddâ uf turren aifgahja. Pats wehl jauns un behrna gaddâs buhdams, ne warreja waldischanu usnemt. Winna wecâ waldischa ministeri, kas no Baijeru semmes bij lihds nemti. 1835tâ gaddâ usnehma pats jaunais kehniensch waldischanu un apprezzejahs 1836tâ gaddâ ar Oldenburgas prinzeffi Amaliu.

(Uf preefschu beigumâ.)

Es ne warru!

Schohs wahrdus dauds zilweki issauz, kad no winneem pagehr, lai winni ar sawu meefigu jeb gar-rigu spehku to padarra. Zitteem atkal pee pirmas prohwes apnihht un tuhda issauz: Es ne warru! Kad winneem til dauds mas kas schaujahs starpâ, kur prahts jeb spehks japeeleek, tad winni rohkas flehpi leek un fakka: Juhd redsat, ka ne warru! Kas tad ar to tohp peerahdihht? Slinkums un negribbeschana. Zilweks fpehji, to winsch pateesi no wiffas firds gribb. —

Kad mehse tohs tihklinus no dsirnekteem arri desmit reis pohstam, winni tomehr allasch no jauna bes ap-nischanas fahl aust un til tad, kad winnu dsihwiba pagallam, tee beids strahdaht.

Putnisch, kas no sawas ligdas isdihhts, jeb tam ligda nopohstita, tuhda few atkal usbuhwe jaunu ligdu; un zilwekam ar prahta fapraschanu un spehku apdabwinatam ne buhs kuffaincem un putnineem pakkatâ palikt drohschi un aplam teifdamam: „Es ne warru!“

Zilweks, kas weffels pee meefas un pee garra, fpehji isdarriht, to winna dsihwiba no winna pagehr, ja tillai pats gribb.

Tee wahrdi: „Es ne warru!“ pee daudseem tillai apsihme: „Es ne gribbu!“ Tas wiffuwairak tad

israhdahs, kad zilwekam fchis jeb tas jadarra, kas tam ne patihl. Ja tam kahds darbs ihsti patihkams un wiffa meefa un dwehsele pehz ta eefahrojusees, tad ne fakka wis: Es ne warru, bet eet darriht un ne atlahpjahs, kamehr tas padarrihts, lai arri buhtu deesinn zil gruhti jadarbojahs. To isdarriht, to mehse gribbam un kas mums un zitteem par labbu, tas mums irr par gohd u. Tapehz dauds labbaki un gohdigaki, kad mehse ne gaidam, kaleht mums kas jadarra ar warru pee tam peespeesteem. Tas mums par kaunu un tad mums muhsu alga debbesis pagallam!

Sawus behrnus audsinadams eemahzi teem, ka tas irr seels kauns teift: „Es ne warru!“

.....

Brandwihna dschrajeem.

Pagahjujscha gadda Dejembera mehnescha eefahkumâ fainneeki brauzâ uf pilfatu ar brandwihnu. Kahds fainneeks no bruhjscha sawu wahti panehmis un sawahm mahjahm garram braudams atstahj rattus lauka mallâ, un pahreht mahjâ fewim wehl to lihdsâ panemt. Pa tam kahds kalpa wihrinisch no mescha mahjâ nahldams eerauga sawu mihko draugu (ugguns uhdeni) weenu paschu effam; panehmis falma steebrinu eet klahht, attaisa spundu un fahl sweizinaht, pahri reises labbi apfweizinaht eet ittin preezigs uf mahjahm. — Mahjâs pahrgahjis apgullees uf benki; un tã, ar to gullejumu naw wairs atmohdees, lai gan fewina ar sikhcem behrnineem winnu ar affarahm mohdinaja, bet welti! — Tã juhse nu redseet! mihli lassitaji, kã eet teem, kas brandwihnu par mihku draugu turra, un to arweenu sweizina; no kahdas fkuhpsischanas tã tohp apstulboti, ka newarr drihsal wallâ tift, lihds aismeege, ne uf faldu isduffeschanu, — bet uf to galleju tumfibu.

A. R.—r.

Rai nu wehl smahde skrohdera ammatu!

Parisê ne fenn nomirris wege skrohderis, tam atlikkuschi 1 millions un 450 tuhstoschi rubli mantas, to winsch ar sawu ammatu ween fapelnijis. Sawâ testamentê (mantu isdallischanas rakstos) winsch peesihmejis, ka fahjis sawu mantu kraht 1812tâ gaddâ. Toreis winnam wairak ne bijis ka tillai kahdi 1½ rubli. Par fcho naudu nopirjis wadmallas preefsch weenahm westehm, un fchihse westes pahrdewis par 3 rubl. un 20 kap.

Derrigi padohmi.

Prubfschi jeb pruffaki.

Kas tee tahdi ruddi kustaini un kahdu nejauzibu tee mahjâs, wiffuwairak kufnâs darra, kur tee eewaisfo-

jahs, to gan katris sinnahs, lam tee par lakla lungu irr. Bet kà tohs isnihzinaht un kà no teem wallà tikt warretu, par to daschs warretu dahlderì doht, un es warretu ar to skunsti taisni pelnu dsìht. — To gan teiz, ka boraks teem par atreebsehanu, bet esmu isprohwejis to ar milteem un smalku zulkuru samaisìht un iskaiisìht, bet tas mas ko geldeja. — Ja lassitajs man teiks turpretti to skunsti, kà blaktes un muschas warr bes giptigahm sahlehni isnihzinaht, tad teikschu tohs puhshamus wahrduß prett prussakeem. — Nu tad klausees: Iszepy 4 kartupelus, misu nolaupi, fagruhd tohs dsittà schlihwì un peelej klahl wehl bischkin salda peena, lai beesputra schkidraka paliktu. Tad peelej klahl karroti fibrupa un samaisì, un tad peeber weenu pilnigu tehkarroti smalki sabersa boraksa (pulverisirten Borax) ko apteeki pehrz, un samaisì labbi wissu zauri. Scho schkidru beesputru eesmehre ar skalganu jeb pirksu, ittin plahni wissas mallàs, garr feenahm un greesteem, fur prussaki wairak usturrahs, tad tee tuhlin us scho gahrdu maltiti aplam krittihs wirsu un tohti ehdihs. Dhtrà deenà jau nomannisi, ka ta teem beidsama maltite preelsch schkirshanahs; tee paleek nemeerigi, leen schurp un turp par mallu mallahm un irr wissai behdigi. Kas wehl naw ehdis, tas arri wehl peenahl klahl un — beidsiht wissì irr pagallam pasudduschì, ka ne smakkas wairs no teem naw. — Tas maksa dahlderì! — G. J.—n.

Ja ne gribbi ka peens tik ahtri saruhgìt, tad wajaga no mahras-rutku faknehm fullu ispspeest un pee peena peeleet 2—3 pillites, bet ne aismirsti peenu labbi apmaisìht. H. K.

Stahstini.

* Kahds grahwß bija 1824tà gaddà gwardes-uhсарu majorè. Weenreis winsch liffa wissus sawus wirsneekus — sinnaßs ne masas wainas deht — apaksch arrestes. Dhtrà deenà leelmahte (Herzogin von Berry) nahze saldatus munstereht, un tohti brihnejahs, tad smuidro wirsneeku weetà undropzeerus ween redseja. Us Erzogeenes jautaschanu: fur wirsneeki? Majorè atbildeja, ka effoht mahzibà. Erzogeene luhdsa, lai

wirsneekem peedohdoht; schi fataisijuse balli un labprahlt wehletohs, ka wirsneeki wakkarà tur buhtu; bet tomehr wissa luhgschana bij par welti, jo majorè ne peedewe. Kad majorè wakkarà us balli aischgaja, atradda sawus wirsneekus wissus preelschà, un Erzogeene gahje winnam prettim un fazzija: „Schee wirsneeki irr no sawa majora scheblastibu isluhguschees.“ „Mannim tatschu arri wajadsetu sinnaht, jo es esmu winnu majorè,“ fazzija grahwß. — „Zuhs wairs ne effat.“ — „Nu kas tad es esmu?“ — „Zuhs effat Generalè!“ atbildeja leelmahte. J. K.

* Saimneeks lassija kalpeem Awises, fur bij par karrà sinnaht stahstihst. Wissi laudis, kas ween istabà bij, usklaussija saimneeka wahrduß, un arri kahds schihdinsch kas nakts-mahjas nehmis, sehdeja pee krahns. Kad lassìht beidsis, tad schihdinsch eesauzahs: „Dij! ar ta karrà irr nudeen slika buhschana, jo tur warr gandrihs zits zittam azzis isshauts.“

Telegrawes un wissjannakas sinnaßs.

Enlantes Aehnineene un Brasiliass Reisers Belgias Aehniniu Leopoldu bij luhguschì, lai buhtu par ischklihreju tai leetà, zaur kuru teem eenais. Belgias Aehninsch, Enlantes Aehnineenes schwahgeris, spreedis, ka Brasiliat taisniba un nu Enlantei japaleek meerà.

Parise. Napoleons zehlis jaunus ministerus. Grahwa Balowska weetà zehlis Billoktu, un Persigna weetà zehlis Budetu. Morni zehlis par walsts deputirtu presidentu.

Mejikas generalè Ortega, kas Puèblà tik stipri turrejees, un tillai badda labbad Sprantscheem bij padewees, un ko gribbejuschi west us Parisi, us zetta effoht isbehdsis. — Sprantschi eimoht us Mejikas piljatu.

Gistreikern landags sawu Reiseru luhdsis, lai gahdajohht, ka Pohli warroht palikt ar meeru, bet ka tadeht nekahds karsch Ciropà ne iszeltohs.

Japana. Enlante Japanas Reiseram rakstijuse: ja 2 neddelu laikà ne darrischohht kà prassijuschì, tad karsch gattawß. S—3.

Sluddina schanaßs.

No Beenawas Krohna pagasta-teefas tohp sluddinahts, ka scheid tanni 17tà un 20tà Zuhni 1863, ka pirmà un beidjamà terminà, ta jauna-taisischana weenas us 702 rubukeem 29½ kap. sudr. nospreestas no aknina muhrejamas magasihues-klehts, ta Pehtermuischas (Peter-Weiß und Berpenhof) pagasta, us masafoblischanu tiks likta. — Tee, kas us scho buhwi fohsìht gribbetu, tohp aiginati, tais augscham peeminnetàs dees-

nàs scheid peemeldetees. — Ta riffe (ehlas bilde) im tas anschlags (preelschraftis, kà ta ehla jataisa) irr katrà deenà — bes ween swehtdeenàs im swehtkòß, scheid redsamì. 1

Dschuhstè, tai 22. Maijt 1863.

(Nr. 543.)

Preelschsehd. G. Lauenstein.

Deef.-strijw. Berz.

Nakst no Sta us 9to Juhni f. g. **Lihwes-Behrses** faim-neelam **Caunadfinnam** no gannibabm usagti **2** firgi, weens dumji dseltains ar balteem farreem un pahisfu asti, 10 gaddus wezs; ohtris kirschu bruhns kleyperis ar palupseem farreem, 6 gaddus wezs. Kas par scho sabdsibu taifnu sinnu dohs pee Lihwes-Behrses pagasta-teefas, dabbubs **15** rubl. pateizibas naudas

Skehloti jauneki us lauteem, kas griib **selta-Lalleja ammatá** mahzitees, warr weetu dabbuht pee **1**

Egginka,
Zelgawá, leelaja eelá.

Ustizigs **waggare**, lam labbas attestates, weetu melle. Klabtakas sinnas Zelgawá Awischu namná leelaja eelá dabbujamas. **1**

Alisputtè pee lohypmanna lunga **G. W.** **Burbe** irr wissadas **Latweeschu** lassamas, skohlas un **stahstu-grahmatas** dabbujamas, un tohy schè wisseem **Latweeschu** grahmatu miblotajeem sinnam darrihts. **2**

La patihlama labba **sahbaku-fmehre**, kas uhdeni xelaisch zaur, irr taggad dabbujama: Rihgá, Pelterburgas preekschpilschtá, leelá **Aleksandera-eelá** Nr. 112., pretti leelam pumpam, un paschá pilschtá: **Kungu-eelá** Nr. 14. **2**

Winkelmann-muischá (Wiskraunkles basnijas drandse) semneeku mahjas irr pahrdohdamas. Mahjahn irr labba semme; Daugawa un dselsu-zetsch irr turwuná. Pirzeji lai peeteizahs pee **Winkelmann-muischas** waldischanas, fur skaidrafu sinnu par to pahrdohschannu dabbubs. **2**

Krohna Sezses muischá tohy brankuhsis un allus-bruhsis us renti isdohs. Tadeht japeeteizahs pee **muischas** waldischanas lihds **1. August. f. g.** **2**

No **Krohna** Peenawas pagasta-teefas tohy fluddinahts, la tanni 10tá Juhli f. g. schreit lihds **388** mehri rudsu un **496** mehri waffaras-labbibas no tahm magasinehm no **Upschupes, Mahlemuischas, Pehtermuischas, Dschuhfstes** un **Dschuhfstes** mahzitaja, daschadas dalkás taps us wairak sohlischannu pahrdohht. **2**

Dschuhfste, tai 11tá Juhni 1863.
(Nr. 614.) Peeschdetajs **J. Kreisberg.**
Teef. skrihw. walihgs **A. Lerch.**

Teem gohdigeem **Latweescheem** par sinnu, ka es taggad par **dakteri atnahzis Zelgawá**, dschwoju **Jakobsfona namná**, leelaja eelá, **Nr. 69.**, ne tabli no **Latweeschu** basnijas, un esnu gattaws flimneekus ahrsteht un wissur doht zil warredams winneem palihgu. — **Zelgawá**, tai 7tá Juhni 1863. **3**

Koll.-Aff. **J. G. Kühn.**

Mehs saweem draungeem, un pirzejeem preeksch isandele-schanas, sinnamu darram, ka ta no mums pascheem taifita **Foschenika-salwe** us wisselabbako atkal dabbujama pee **4**

A. un W. Wetterich,
Apteeka un pehrwes-bohdé, Rihgá, pee
Peltera-basnijas, masá **Rinz-**
eelá Nr. 2.

Peem mannim **Rihgá** stahw gattawas un ifkatrá deená irr apluhlojamas itt wissas pilnigas un wissadas **muste-**
ru-sortes

enlischu un schè taifitu
lauku-Fohpschanas maschihnu
un
lauku-Fohpschanas rihku

un ka schihns maschihnes un schèe rihki pee **lauku-Fohpscha-**
nas sohti derrigi un leelu labbumu dohd, to irahda wissas tahs attestates, fo par to farakstijuschí tabdi saprattigi un gudri **lauku-Fohpeji**, kas muhsu tehwasemmé schahs maschihnes un schohs rihkus irr **pirkuschí**, bruhkejuschi un par labbu atradduschí. Es peenemmu arri un ustaifnu, kad pee mannim tahdas jaunás maschihnes apstelle jeb griib list fataisiht, kas samaitatas; arri zittas pee mannim jau gattawas dabbujamas.

Ifkatrá deená pee mannim gattawas warr dabbuht: rittenu (skrittuku) lohla-gabbalus un rittenus (skrittukus) preeksch linnu-mihsteku maschinehm, arllu gabbalus, bulses un lehgerus, rattu (wahgu) affes, laftas, futni (fehki), kas malku tauya, dselschu krahns, no teefas eefwehrtus swarrus, krahns durwis, kas nelahdu lupti ne laisch zauri, pannas, ferru-rittenus, durwju un pulstenu swarrus **ic. 5**

B. van Dyk,

Rihgá, Sinder-eelá, Seela namná.

Labbibas un prezzu tirgus Rihgá tai 15. Juhni un Leepajá tai 8. Juhni 1863 gaddá.

M a l f a j a p a r :	Rihgá.		Leepajá.		M a l f a j a p a r :	Rihgá.		Leepajá	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/3 Eschetw. (1 puhru) rudsu 200 lihds	2	10	2	15	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") kweeschu 325 —	3	50	3	20	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	—	—
1/3 " (1 ") meeschu 150 —	1	60	1	70	1/2 " (20 ") schEihtu appinu	—	—	2	—
1/3 " (1 ") auju . 100 —	1	5	1	—	1/2 " (20 ") schab. zuhfu gaff.	—	—	—	—
1/3 " (1 ") sirnu . 180 —	2	—	2	20	1/2 " (20 ") krohna linnu	2	50	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt.	2	10	2	—	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	30	1	20
1/3 " (1 ") bihdelet. 275 —	3	—	2	75	1 muzzu linnu fehktu . . . 700 —	7	50	—	—
1/3 " (1 ") " kweeschu mil.	3	95	4	—	1 " flku . . . . . 850 —	9	—	8	—
1/3 " (1 ") meeschu putr.	2	50	2	80	10 puddu farlanas fahls . . .	6	25	7	—
10 puddu (1 birkawu) scena. . 250 —	3	—	3	—	10 " baltas rupjas fahls . . .	5	75	6	—
1/2 " (20 mahrz.) kweesta 375 —	4	50	3	80	10 " " smalkas " . . .	5	75	6	—

Rihgá atnahkuschí 642, aishgabjuschí 543 fuggi. Leepajá atnahkuschí 72 fuggi; aishgabjuschí 85 fuggi.

Latweeschu Awischu peelikkums.

No. 25.

19tā Dezember.

1863.

— S i n n a. —

Zella beedris ar Deewa palihgu staigahs ir nahkojchu gaddu un neffihš miškeem laffitajeem sawas lappinas pahneddelahm, kã lihdsi schim. Tãhs taggad fataisifim Rihgã, kas apgahdatajam dauds lehtal aissneedsama, un iswaddisim tadeht ar — nã wis kã „Latweeschu awischu peelikkumu“, bet fewischli. — Wis gadda-gahjums maksa 50 kapp. f. un apstellejamš: Jelgawã pee notehra kunga Janischewski Latw. awischu nammã, Rihgã pee pastes kunga Drescher pastes nammã un pee drikkera kunga Häcker dohmes gangi (kur pilsehtneekem katru nummeru arri isdohs), Balmeerã pee notehra kunga R. Wahrhusen rahtuji, Limbaschõs pee rahtskunga Kauping, un tã pat wiffãs grahmatu pastes. — Mahzitajus, skohlmeisterus, skrihwelus, muishas kungus un zittus Latweeschu un Zella beedra draugus itt mihti luhdsam, apstelleschanu, kur nahlahs, ar skaidrahm adreffehm drihs peesubtiht. Par wissu puhlinu scheem saweem draugeem no firds pateizam, un tur klahť us 24. lappahm, kas lohpa apstelletas, weenu usdohdam.

Zella beedra apgahdatajys:

J. Neikens,

Dikku dr. mahzitajis.

(Diekeln per Wolmar. Livland.)

Mahditajis: Deenischka maise. — Par gohda-deenahm. —
Oslanna. — Kam kaisuibã? — Luttera mahzibas. —
Atta. —

Deenischka maise.

Seemas swehtku neddelã:

swehid. Jahm. 1, 19—28.
pirmd. Luhl. 1, 5—25.
ohtrd. Luhl. 1, 26—38.
pirmã fw. d. Luhl. 2, 1—14.
ohtrã fw. d. Luhl. 2, 15—20.
treschã fw. d. Jahm. 1, 1—14.
festd. Esaij. 9, 2—7.

Atswehtes neddelã:

swehid. Luhl. 2, 33—40.
pirmd. Luhl. 2, 22—32.
ohtrd. 1. Jahm. 3, 1—8.

Par gohda-deenahm,

ku lohdes-muishã, Ruhjenes draudse, swehtija.

Kad seemã beidsotees faule, angstal un angstal zel-damees un atkal jaunã spehã eenemdamees, sneegu nokausejuse, tad no semmes drihs wiffadi salkumi usdihgst, un lohkeem un krehmeem lappas isplaukst. Domehr kad faule, scho jaunu dschwibu dabbã moshdinajuse, weenumehr spihdetu, schi dschwiba atkal drihs

ijnihktu. Bet Deewā pa brihšam pawaffaras-laikā wehl ſubta wehſumu, wehtraſ un leetu un dohd, ſaules ſpihdumam ar leetu mihjotees, tahdu gaiſu, kaſ ſemmes-augteem derr. — Tā pat wiſch arr darra zilwekeem, teem pehz ſawas gudribas un ſchelaſtibas brihſham preekuſ un brihſham behdas dohdams.

Preeki zilwekeem irr gahdati daſch'daſchadi un daudſ-fahrtigaſ gohda-deenas, kaſ atſpihdohd tohſ ſaſilda kà jaukſ ſaules-laikſ ſemmes-augtuſ. Bet ſchoreiſ eſmu apnehmeeſ par gohda-deenu ſtahſtiht, kaſ gaddi-juſeeſ 11. Septemberi ſchāi gaddā Lohdeſ-muiſchā eeſch Nuhjeneſ draudſeſ.

Tai minnetā deenā ſchē dſimts-leelſkungs E. Baron Kruedener bij ſapulzinajiſ wiſſuſ walſtſ ſaimneekuſ uſ mahju-pirkſchānu. Schi deena bij ſenn ſagaidita preeka-deena, jo kaſ Baron leelſkungs ſcho muiſchu 1848. gaddā pirka, tad jau tuhliſ uſ ſemneeku-mahju pahrdohſchānu bij dohmajiſ, bet gribbedamſ paſcha walſtſ laudihm pahrdohd un tohſ atraſdamſ neſpehneekuſ wiſch ſcho nodohmu tuhliſ wiſ newarreja iſdarriht; bij pa preeſch jagahda, lai tee ſew kahdu padohmu eeſtrahtohſ preeſch mahju-pirkſchānaſ. Tadeht wiſch ſemneeku-mahjaſ dewa uſ naudas-renti. Gan tee lautini eeſahloht par ſcho leetu, kaſ toreiſ wehl bij ſweſcha, bihjaſ, tomehr jau 1853. gaddā wiſſi Lohdeſ-walſtſ ſaimneeki ſawas mahjaſ ſanehma uſ naudas-renti. Schiſ padohmſ rahdijahſ arri pa wiſſam labſ un derrigſ, jo ſaimneeki taggad ſawuſ laukuſ labbaſ apſtrahdadami azzihm redſohd atſpirgahſ un ſpehja daſchu kapeiku atlizzinaht. Iſgahjuſchā gaddā jau Baron leelſkungs ſaweem ſaimneekeem darrija ſinnamu, ka buhſchoht mahjaſ pahrdohd un wehloteeſ, lai katriſ ſaimneekſ patſ ſawu mahju pirkoht. Beenehma arr mehrneeku, kaſ ſemneeku-ſemmi pahrmehroja un, ſur waijadſigſ bij, jaunaſ rohbeſchaſ zehla, jo wezzi ſchnohra-gabbali, kaſ pahrmihſchu weenſ weenam, ohtrſ ohtram nahburgam peederreja, nu wairſ nebij geldigi, bet katram ſawi lauki zil ſpehjamſ weenā gabbalā ſaleekami. Pahrdohſchāna tomehr notikka pehz wezzaſ mehrſchānaſ tā, ka par wezzu dahlderu pirzejam jamakfa 200. rubli ſidraba, no ka treſcha dalla eemakſajama 1864. Jurgōſ, gaddu wehlaſi til daudſ, kà renteſ-laſhde jeb zitta kahda naudaſ-aidohſchānaſ-laſhde (banka) uſ tō pirktu ſemmes-gabbalu parahdā dohd, tad 1870. gaddā pufſe no ta, kaſ wehl makſajamſ, un beidſohd 1875. gaddā pehdigſ paleek. Ja kahdam pirzejam naw til daudſ eeſpehſchānaſ, pee pirmaſ eemakſaſchānaſ treſchu dalla nolihdſinaht, tad leelſkungs arri ar maſako dalla paleek meerā. — Ar tahdu norunnu tad tai peeminetā 11. Septemberi tohſ pirſchānaſ- un pahrdohſchānaſ-ſuntraſtuſ eezehla par 25. mahjahm un tur klahſt arri

jaunuſ renteſ-ſuntraſtuſ tahm 7. mahjahm, to ſchoreiſ wehl nepahrdewa.

Scho darbu preezigā prahtā nobeiguſcheem Baron leelſkungs wiſſuſ taggadejuſ ſaimneekuſ un rentineekuſ, kà arr nahloſchuſ gruntineekuſ puſſdeenaſ-maltitē aizinaja ſawā ehdam-iſtabā. Luhgſchānu preeſch eſchānaſ noſkaiſtijuſchi Baron leelſkungs lihdiſ ar wiſſeem weeſeem apſchdahſ pee trim glihti apklah-teem galdeem un wiſſi kohpā turreja puſſdeenu. Tā pirmu ehdeenu noehduſcheem wiſch ſaweem ſaimneekeem laimi wehledamſ ar teem uſdſehra, glahſeſ kohpā ſiſdamſ, un turreja ſchahdu runnu:

„Man jumſ, mihti ſaimneeki, laimeſ jawehl, jo „juhſ ſawas mahjaſ par ihpaſchumu virkuſchi jaunu „dſihwi eeſahlfteet un ar to leelu leetu eſſat uſnehmufcheeſ. Tad nu eſ jumſ arr wiſſu labbu un laimi „wehleju no ta, kaſ ween wiſſu warr doht, no ka „mehſ wiſſu labbu gaidam, bej ka mehſ paſchi itt ne „to neſpehjam. Lai taſ jumſ palihdiſ, ka juhſ to „uſnemtu leetu warrat zauri weſt! — Eſ newarru to „preeku iſteikt, kaſ man irr, ka man ne weena mahja ſweſchaſ walſtſ laudihm naw japahrdohd, bet ka patſ „ar ſawas walſtſ ſaimneekeem eſmu iſtizziſ, kà eſ to „ar ween wehlejoſh un tadeht zil ſpehdamſ gahdaju, „gan zittam to atlaiſdamſ un kà ween ſinnadamſ, lai „tā notiktu. Jo juhſ gan paſchi ſinnat, ka eſ, ja „ar ſweſcheem buhtu eelaideeſ, par zittahm mahjahm „tuhktoſch un wairak rubtuſ buhtu wairak dabbujiſ. „Bet ka mehſ pa teem 14. gaddeem, to kohpā dſihwojuſchi, labbi ſatikkufcheeſ, eſ ar jumſ un juhſ ar „manni meerā bijuſchi, tā lai noteek uſ preeſchu. „Atminnat, kà juhſ til tahtu tikkuſchi, kà jumſ tad „gahja, kaſ eſ atnahzu, zil leelōſ parahdōſ bijat „eeſrittufchi til labb' muiſchāi kà magaſinai; walſtſ- „lahdei toreiſ gan bij nauda, bet ta wiſſa bij walſtſ- „lohzekeem parahdā iſdohta. Taggad juhſ no wiſſa „ta eſſat wallā. Eſmu gan ſtrahdajiſ zil ſpehdamſ, „lai to warretum panahkt, un juhſ man uſtizzigi pa- „lihdiſejuſchi, par to man jumſ japateiz. Kad nu „juhſ taggad til tahtu tikkuſchi, ſew dſimts-mahjaſ „pirkt, tad tadeht nepaleekat lepni, ihpaſchi prett „teem, kaſ muhſu walſtē wehl rentineeki paleek, un „nedarrat winneem gruhti, nē pee deeneſtneeku derreſchānaſ, nedſ arr zittadi, kà arr eſ ſtarp jumſ un „winneem ne kahdu ſtarpibu nedarru, juhſ wiſſuſ „ſchodeen weenā kohpā ſapulzinadamſ. — Lihdiſ ſchim „juhſ manni appaſſchneeki bijat, uſ preeſchu turreſimeeſ kohpā kà draugi un nahburgi. Ja jumſ kaſ „truhkſi, nahkat pee man un eſ jumſ zil ſpehdamſ „palihdiſeſchu ar padohmu un zittadi. Lihdiſ ſchim „muhſu walſtei til pat no mahzitaja, kà arr no ſkohlmeiſtera tahda ſlawā un tahdſ gohdſ bija, ka ta

„wiffu pilnigi un ar labbu prahtu ispildijuse; gahda-
jeet nu, ka tai us preekschu schis gohds nesuhd.“ —

Tà un wehl wairal leelskungs runnaja. Kad bija beidsis, tad weens no pirzeem wiffu fainneeku wahrda atbildeja: winni wiffi itt lohti par to preezajotees, ka schodeen to fenn gaiditu deenu peedfihwojufchi, kurrà zaur leelkunga schehligu gahdaschanu fawas mahjas dabbujufchi par ihpaschumu pirkt, un ka pascha walsts laudihm ween schis labbums nowehlehts. Us tam wiffi preezigà balsi „Urrah!“ ussauza.

Kad wehl kahdu brihdi lohpa bij ehdufchi, tad leelskungs zittà lambari eegahja pee weesa, kas tam tai deenà bij atnahjis. Drihs atkal atpakkat nahjis pee walsts fainneekem winsch us teem fazzija: „No schihs deenas jums, Lohdes walstei, muhsu walsts-flohu lihds ar wiffu pee tahs peedallitu semmi atschinkoju ar tahdu nolikkumu, ka ta ne kad nedrihkt palikt par zittas kahdas tizzibas flohu, bet tai weenadi par Kuttera-tizzibas flohu japaleek, fo es, fur un kà waijadfigs liffchu norakstihht un apstiprinaht. Tad nu „usturrat fawu walsts-flohu weenumehr kà peenakhahs, fuhtat allasch fawus behrnus flohlà, bet gahdajeet ar par to, ka juhju deenestneeku un zitti walsts behrni, kam til pat mahzibas waijaga, weenumehr kà peenakhahs teek flohlà fuhtiti, un nedohmajeet, ka jums par scho behrnu mahzifchanu naw jagahda ta-deht, ka paspehjat fawus paschus behrnus gan arr tahlakàs flohlàs fuhtihht.“ Us tam wiffi flannà balsi ussauza: „Lai dsihwo muhsu leelskungs un wifs leelkunga nams! Urrah!“

Beidsiht leelskungs wehl ar wisseem mihligi farunnajahs un teem dauds laimes wehleja, bet fainneeki winnam par wiffu labbu sirsniigi pateikuschi no ta atwaddijahs un preezigà prahtà aisgahja. Tomehr us mahju wehl neaisgahja ne weens, bet wiffi palikka muishà, lai gan leelkunga nesiinnoht, fur arr wehl bij sapulzejuschees dauds zitti walsts laudis. Jo fainneeki nebij peemirfufchi leelkunga par to gohdu, fo tas winneem zaur scho maltiti parahdijis, ihpaschu pateizibas-sihmi sagahdaht.

Wakkarà pulksten astonds peepeschi atspihdeja Lohdes-muischas pagalms apgaismots no wairal kà simts lahttureem daschadàs perwès. Tur bija zitti farkani, zitti falki, zitti dseltani u. t. pr. Leels kauschu pulks tohs eedesfinatus lahtturus isnehfaja ahtri tannis weetas, kas teem jau agrak bij noliktas, gan gar dahrsa muhri, kas leelkunga mahjai pretti ohtrà pagalma pussè, gan pa lohkeem un fruhmeem, kas pagalma wirsù irr. Pascheem lohgeem pretti uszehla zaurspihdoschu, pakkat pussè ar swezzehm apgaismotu bildi (transparentu), fur wirsù appalsch Barona-krohna bij leelkunga wahrds un appalsch ta tee wahrdi lassami: „Lai dsihwo muhsu

leelskungs!“ Wehl dauds pukkes un schee raksti bij daschadàs perwès usmahleti. Bes tam wehl dauds un daschadus flunstes-uggunus nodedsinaja un pulku rakletes gaisà laida. Par schihm, kas kà uggunigas tschuhfklas gaisà kahpa, fanahkufchi laudis itt lohti preezajahs, katru reis tahm uslahpoht ar „Urrah-“ faufschanu gawiledami. — Leelskungs par tahdu nezzeretu pateizibas parahdischanu gauschi preezajahs un no sirds wisseem par to pateiza apleezinadams, ka til dauds gohda pelnijis ne-effoht.

Tà tad to preezigu deenu tur itt jauki nodfihwoja un pabeidsja. Bet kahdu mehnesi wehlat atkal tur pat jauna preeka-deena atnahja, jo Lohdes muischas preilene, Baron leelkunga mahsa, 26. Oktoberi fa-aizinaja wiffas Lohdes walsts fainneezes muishà us pufddeenu. Tà pat kà agrak leelskungs ar fainneekem lohpa maltiti turrejis, tà taggad darrija preilene ar fainneezehm. Behz maltites winna ar schihm mihligi farunnajahs, israhdiya wiffas istabas un leelskungs peenahjis rahdiya pulku bildes, fur swefchu semmu weetas redsamas, un par tahm stahstija. Tà laiks pagahja ahtri un wehl kapeju nodsehrufchas fainneezes til paschà wakkarà us mahjam aisgahja, par fawa leelkunga un preilenes mihlu prahtu preezadamees un teem pateikdamas, kas tahdu jauku gohda-deenu fagahdajufchi.

Scho wiffu ar preeku stahstijis newarru beigt, pirms wehl par Lohdes walsts-flohu, fo leelskungs walstei atschinkojis, arr kahdus wahrds buhschu teizis.

To minnetu flohu usbuhwewa 1859. gaddà. Leelskungs dewa baktus un wiffus waijadfigus lohkus par brihwo un isgahdaja no augstakas waldischanas uswehleschanu, nauddu preeksch buhweschanas kahdu dalku no walsts-lahdes nemt; bet zittu walste patte fametta. Skohlas-mahja glihti ar leeleem spohscheem lohgeem usbuhweta kahdas tschetr werstes no muishas, us basnigas pussi, leelzeka mallà, us Zelmina-mahjas semmi. Lihds schim walsts-flohlmeisteram, kas arr no tahs paschas walsts un draudses-flohlà mahzijeet, mohnu un naudas-lohni dewa, bet taggad pee tahs skohlas semme peedallita, 13. dahlderu wehrtibà, un scho semmi, par fo leelskungs agrak bij nedohmajis no walsts renti nemt, winsch tai taggad pa gallam atschinkojis.

Behrnus tur mahja tahdà kahtrà. Wisseem behrneem, til pat puifeneem kà meitenehm, noliktà wezzumà, 11tà un 12tà gaddà, jasanahl flohlà us diwi seemahm. Schee riktige skohlas-behrni katru neddelu stahw tschetras deenas flohlà, bet katru mandagu un ohtedeenu fanahl us pahrlausifchanu weenà neddelà tee behrni, kas wehl naw flohneeku wezzumu pasneegufchi, tomehr wezzaki us 7. gaddeem un mahjas teek

mahjiti, — ohtra' neddelä tee behrni, kas jau no flob-
las istsisti lihds tam laikam, kur teem mahjibä jaet.

Kä Lohdes Baron leeskungs leels floblu-mihlotajs,
tä pat arr Lohdes-walsts laudis labbu prahtu tur us
floblahm. Tadeht arr behrni allasch labbi fanahf
floblä un mahjischanas-darbs neaplawehts, labbi eet
us preekschu. Tur klast wehl allasch kahdi 10.—12.
Lohdes walsts behrni atrohdaht draudses-floblä un
schih's walsts sainneeki ne ween to pee draudses-floblas
dohd, kas no wissahm zittahm tahs draudses walstehm
dohdams, bet wehl jau fenn gaddeem ar labbu prahtu
deuwufchi katrs sawu grihsti seena, par to winneem
gohds un dauds pateizibas nahlahs.

Bet tahdai walstei, kam labba waldischana, kas
basnizu, floblas un gaischumu mihlo, kas tur klast
ar wissu uszih'tibu dsennahs us tiklu dshwoschannu un
pee kreetneem darbeem, — tahdai walstei Deews, tas
schehligais, sawu swehtibu labraht dahwanahs. Un
to zerredams te beidsu stahstiht wehl wehledamees, lai
mihkeem Lohdeescheem tannis gruh'tibäs un puhles, kas
wehl buhs Jareds, pirms sawas grunts-weetas buhs
nomaksajufchi, tahs aprakstitas gohda-deenas pee-
minnä bühtu par eepreezinashannu, un ka Deews teem
wehtras- un lectus-deenu pulkä allasch arr us preekschu
wehl grihbetu doht dauds jantäs, mihlas preeka- un
faules-deeninas, kas winnu prahtu gruh'tibäs droh-
schüna un pazilla, kas winnu sirdis fashda us pateizibu
un wissu labbu un us mihlestibu sawä starpä un prett
to, kas ween wissu labbu dohd un muhsu dshwibas
ihsta faule irr un paleek. *U. Schw.*

Osianna.

(Seemas swehtlu dseesma.)

u. v. v. s.

1. D = si = an = na, D = si = an = na!

Dee = wa Dehs irr pee = dsim = mis.

Winsch lä ne = no = seestigs behr = ninsch

Pa = fau = le irr at = nah = zis,

Pa = fau = le irr at = nah = zis.

2. Al tu swehta jauka stunda,

Kurrä debbes engelis

Ganneem dewa preeka skannu:

"Jesus Krist's irr peedsimmis!" ::

3. Kurrä swehti debbes-pulki

Deemu Rungu slaweja,

Dseedaja ar skannu halsi:

"Gohds irr Deewam augstibä!" ::

4. Gohds tam Rungam, winsch irr nahzis

Refleht to, kas pasuddis,

Swehtus darricht grehzeekus,

Nahdicht zellu debbesis. ::

5. Swehtais behrnin, tumschä kuthi,

Swaigsne, kas munis wisseem spihd,

Nahz argaisno muhsu sirdis,

Mihlais, saldais Jesulih't. ::

6. Dohdi spehlu wahjeem behruccm

Staigah't debbes zellu,

Tewim Jesus passak dshitees,

Banah't debbes walstibu. ::

7. Tawi, mihlu behrnu draugu,

Slawejam mehs behrnini;

Tu pats behrninsch — behrnus mihlo,

Tapeh'z dseedan ihgsmigi. ::

U. Schw.

Echo dseesminu mahjidamees lai behrni usmekle ir

to, to Naanas mahjitajs jau Zella beedra pirmä

lappâ dahwinaja, — un lai tad wiffi fakaisahs
fwehtlus tà fwehtst, kà winsch tai paschâ lappâ
jaukôs wahrdôs flubbina. R—n.

Ram taisniba?

(Zuht 23, numm.)

Gahrshindôs atnahis un Antscha kahju schoreif
labbâ lahrtà atraddis daktera lungs sawas farunnas
ar wezz'tehwu drihs affal usnehma. Jau pirmo reis
atjahdams bij eeraudfijis wezzas, sakrittuschas bedres,
kas preekschlaitôs tè taisntas, un tadeht nu winsch
waizaja: Stahstat man, kà schih's bedres zehluschahs!
Woi zilweki tè jau kahdreif buhs dsihwoj'schi?

Wezz'tehw's: Irr dsihwoj'schi gan dauds reisahm,
bet sinnam's til us ihu laiku, jo muhsu tehweem schè
irr bijuschas tahs karru-bedres.

Dakters: Kas tas irr, karru-bedres?

Wezz'tehw's: Tas irr, kad laukâ karri nahkuschchi,
tad wianni tè irr sabehguschchi un sawu mantu schinnis
bedres paglababajuschchi. Jo paschi noprattiseet, ka
karsch til dsikâ meschâ tohs wis lehti nedabbuja rohka,
pa wiffam tolail, kad nekahdas pehdas tè wehl nebij
eestaigatas.

Dakters: Man leelahs, ka schih's bedres tadeht
riktigati nosauzamas par behgfu-bedrehm. Bet kas tee
bijuschchi par karreem? Woi wehl par teem ko peeminnat?

Wezz'tehw's: Tas pehdejs karsch, muhs schein
eetreeza, wehl wiffem peeminnam's, tas leelais Sprant-
tschu karsch. Bet tobrihd tillai wisti ismuldejamess,
jo Sprantschi muhsu apgabbalu ne mas ne-aisnehma.
Bet manna teh'mahte, ta pratta stahstih't breefmas-
leetas par Baschkireem, Kalmukeem, Sunn'purneem,
kas wezzu laiku karrôs behdsejem tà pehdas effoht dsin-
nuschchi, kà sunni mescha-swehrem. Kad muhsu tehwi
nebuhtu til gudri bijuschchi pee behgschanas, tad laikam
wiffi fenn meh's buhtum isdeldeti. Bet wianni sawas
wihfes apawuschchi atschgarni un pehdas kaisijuschchi pel-
nus, un tà tad Sunn'purni no pehdahm wair's ne ko
naw noskahruschchi, ne ar azzihm ne ar pührnahm.

Dakters: Ja juh'su tehwi til gudri bijuschchi pee
behgschanas, woi ne-effat tad arr ko dsirdejschi par
wiannu karru-gudribahm, par karru eerohscheem, un kà
tee kahwuschees ar zittahm tautahm?

Wezz'tehw's: Par tahdahm leetahm nesinnu ne
neeka teift. Wez's Trikatës skohlmeisters gan reis man
stahstija par leelu lehdi, fur eenaidneeki muhsjeus pee-
slehguschchi un gribbejuschi aiswest wangôs, bet muhsjei
irr atrahwuschees wakkâ un toreis gan drihs wiffi ispruf-
uschchi. Kur lehde patte palikkuse, to taggad esmu
peemirfis.

Dakters: Woi juh'su tehwi naw ko stahstijuschchi
par karreem, kas wezzeem Latweescheem irr bijuschchi ar
Iggauneem un Lihweem? Woi nepeeminn wehl kahdus
karru-waddonus, kas prett'neekus uswahrej'schi?

Wezz'tehw's: Par to ne neeka nesinnu. Preeksch-
gaddôs daschkahrt rengës braukadams us Sallazi ar
wezzeem Lihweescheem itt labbi eepasinnohs; tee gan reis
sahla stahstih't, zil warreni scheem tehwi bijuschchi un zil
tahlu tee juhru pahrwaldijuschchi un fausu semmi. Bet
Latweeschi jau ihsti karru-landis ne kad wis laikam ne-
buh's bijuschchi. Pa neddefahm pee sawcem behrneem
Reijas-krohga atmedamees dauds reis es warreju noluh-
kotees, kà katrai tautai sawads tillums. Kad brant-
wihns prahu sajazis, tad zilweks sawu dabbu nesinn
slehpt, lai ta woi kahda. Tà redseju tur Pruhshus,
kas sanaidoj'schees ar nascheem duhras; Iggauuni pleh-
sahs mattôs un speeda ar ih'scheem weens ahtram azzis
laukâ; tur Tschiggani pehras ar sawahm dschindscha-
lahm; un muhsu laudis — fohlijahs gan fohlijahs,
bet retti ween til bahrgi darbôs rahdijahs kà wahrdôs.
Tee paschi bailigi no berseena, prett'neekam labprah't
neleen azzis, bet leelahs til un grassahs ween no tah-
lenes, jeb melle tam pa gabbalu ar amini woi rungu
eesweest pakausi. Tadeht arri starp muhsjeem
deem'schehl sleptawibas daschkahrt gaddahs, tomeht
wiff'wairak kà no nejauschchi.

Anzis: Es arr to paschu falku, ka muhsjei naw
karru-landis. Taggad buhs gaddi diw' trihs, ka Rih-
gas jekkâ ar Iggauneem reisâ sabrauzam pee Kagganas
krohga. Tee bija kahdi desmit, un meh's woi trihs-
desmit. Steddele jau gan drihs bij pilna un slapiâ
ruddens-laikâ katris speedahs paspahrne. Us sawu
leelu pulku pakaudamees zehlam karru un dsinnam Igg-
gannus ahra no steddeles; bet a—u, kas to dema!
Kameht meh's tillai taustamees, scheem kuhjas jau no
wesmeem laukâ un wiffi weenâ barrâ kriht mums
wir'su, ka wair's ne gaismas faredseht. Meh's glah-
bamees katrs par sewi, un Iggauneem palikka
wir'srohka.

Wezz'tehw's: Us kauschanohs Deews zilweku
naw raddijis, tadeht gan nekait wis, ka meh's to
neprohtam kà zitti; bet ta irr nelaipe, ka arri
labbâ gaitâ mums newarr isdohtees, tadeht ka ween-
prah'tibas naw un saderribas. Kur zits prett' zittu
leppojahs un leelahs un sawâ starpâ gohdu leeds un
paklausibu tahdeem, kas to pelna, kà tur gan tautai
labbums sels! Ko lohzeekem gan katram palihdsetu
spehks un weiziba ja wiffi nepadohtohs appalsch
weenas galwas? Tà arri meh's wis tahlu netiksim,
kameht tà lohpsimees un glahbsimees til katrs ween
par sewi. „Turratees lohpa kluffi, saderrigi itt

„kà fahnites, tad zits zaur zittu buhseet stipri un juhs ne katda wehtra ne isjels.“ —

Anzi: Uhl ta loeka apsmeechana un isschobochana, ta ne kam nederr leetä. Zil daschi draugi un pat tuwee raddi zaur to jau naidä krittuschi un schlibruschees us wissu muhschu!

Wezz'tehws: Sinnams, kas ohtram wirsü kriht ar willa ilkneem, tas nedarr labbi; bet kad smalls sohbu-gals tew ahdu iiblausgo, tad to wis nebij tuhliit taunä nemt. Jo gaddahs netikkumi tahdi, kam speeki, rihkstes wairis wis neteel klah, bet sohbu-gals tohs pamasitam nodsenn kà ar nasi.

Dakters: Ko tas wahrds ihsti apfihme, sohbu-gals?

Wezz'tehws: Daktera lungs kahd reis buhseet nolubfojuschees, kà kuzzeni sawä starpä mengedamees weens ohtram grahij pee rihkles; bet skrambas nedabbu ne weens, jo tee kà darrah's tikkai ar sohbu galleem —

Anzi: Un kà daschs dabbu smilfsteht!

Wezz'tehws: Kummeli arr kà pat daschlahrt sawä starpä eeslahjars ar sohbu galleem —

Anzi: Bet spahrdischanahs tur arr wis naw tablu!

Wezz'tehws: Sinnams, kad weenam sohbu galli assi un ohtram ahda jehla, tad zekahs plehshchanahs un spahrdischanahs, kà jums pehru rudden Kalkischa kahjäs. Us sohboochanu allasch effat gat-tawi, bet kad ir pascheem ohtra sohbi jazeesch, tad effat wahrigi, kà panta tschaumala.

Anzi: Lai sohbo kà sohbdami, bet tuwaku, kas nelaimé, taf nebij smeeklä list.

Wezz'tehws: Sinnams, tas buhtu neschehligi un beskaunigi, bet kusch gohdigs zilweks kà arr darrihs!

Anzi: Ak tehws, zil daschs to darra! Un mas kuh's sohbu-gallu, kas to apdohma, woi zilweks gruh'tä listä krittis pats ar sawu wainu, jeb woi bes wainas. Juhs peeminnat, kad wezzais Dselfnis muischä bij par stahrastu, zil tolait waijadseja wainas, lai dabbutu pä mugguru! Man sirsens arlli sadubrah's, — ta bij nelaine weena, un Dselfnis tuhliit klah ar speeki, ta bij ohtra nelaine —

Wezz'tehws: Kad wihrs ar zitteem kohpä tehrse un jaunu sirgu weenu astahj arlli, tad —

Anzi: Lai paleek, tehws, kur bijis! — Sitteenus toreis ahtri aismirsu, bet kur tee issmeekli! Utjuhdsam sirgus launaga un fashedamees paschi ar maifes kullehm leelä rindä — kà tad! Weens us-well tuhliit: nu Anzi, tew' arr apfessa! — Ohtr's: schoreis tik drusku pamisoja! Treschs: Dselfnis jau

Anzi kuttinaja ween! — Tä wiini nehmahs leelu laifu, un kates mannu listu simaja gohdinahrt ar zittu wahrdu. Pa preeksch es jauneklis gan kaunejohs gan kaunojohs, bet ko jehrs darrihs wilkeem! Behz kauzu lihds, lai gan sirds eeschä knuksteja.

Dakters: Zil tad jums wahrdu tahdu irr, ar ko scho listu gohdinajeet?

Anzi: Kas winnus wissus warr atminneht! Muhfu kafels, pats leelais sohbu-gals, kas katur neddel sawu darbu gohdina ar zittu wahrdu.

Dakters: Woi tad jums peezeesmit wahrdi bubs, kas ar to wahrdinu „kult“ mihjami?

Anzi: Buhs woi wehl wairak, — dsirdat ween: kult, schaut, pehrt, karscht, fauteht, plauzeht —

Dakters: Deesgan, Anz', deesgan! Man klausotees jau ahda rauslahs.

Anzi: Tad prohtat, daktera lungs, kà tam klahjars, kam speeki, rihkstes, sohbu-galli, wissi wirsü kriht.

Wezz'tehws: Schim deenahm, paldees Deewam, tikkai kaundarreem no meefas strahpes jabihstahs, bet preeksch-lailös —

Dakters: Par preeksch-laileem runnasim wehl sawu reis. Man taggad jasteidsahs us zittu pussi, — dsihwojeet weffali! Bet klaussees, Anzi, kad tawai seewai stunda nahk un rahdahs gruh'ti, tad dohd man tuhliit sinnu! —

Daktera padohmu Anzi gan tuhliit sawai seewai isteiza, bet schi par to pasmehjars ween un atbildeja struppi: Lai Dakters kalpo leelmahtehm! Man, darba zilwekam, wis winna newaijag.

Ir wezz'tehws reisahm bildinaja, lai laika aprunajotees ar kahdu gudru seewinu, kas waijadslbas brihdi nahktu palihgä; tomehr Greeta atteiza leeg-damees: Kà ohtru un treschu behru patte esmu fanehmuse, kà fanemschu, ja Deewinsch dohs, ir zetturto. Ne kam wis newaijag tahdas past-taschas, kas mannu sohdu tuhliit sinno wissös nahburgös, — kà Schaggatu Gdda pee muhsu pirma behna is-darija. —

Stundina Greetai peenahja negaidita, un schoreis dauds gruh'taka ne kà zittahm reisahm; jo flimneeku kohpjoht un weena patte mahjas darbus darroht bij dabbutuse wissai smaggas nastas zelt un gauschi samohzitees. Zau bihdamees, ka neisees wis labbi, Anzi us wezz'tehwa padohmu bij suttijis pehz fanehmejas, un drihs ta arri atnahja, bet nespehja ne neeka. Nu treeza gan pehz daktera, tomehr kà rahdijahs, ka kuh's pa wehlu. Pagahja weena pufe-

stunda un atkal ohtra leelās isbailes. Slimneeze brihscham wissā balfi waideja, tad nogihba, tad atdsihjusees sahka mantu atwehleht, un tairijahs us aiseeschannu. Behrni preeksch durwihm smilksteja kà kuzzeni, wezz'tehws bij zekās nomettees aif gultas gallu, un Anzis, seewai lihdsās atsehdees, ar assarahm to skuhpstija un labbinaja, lai jel nemirstoht, kur tad schis weens patš palikschoht ar behrnineem. —

Greeta pehdigā spehlā til wehl runnaja: Tew biju slihta seewa — slihta mahte behrneem — peedohd man! Peedohdat, tehw', ir Juhs — un luhdsat wissus raddus, lai man peedohd. Ka sawu niknu firdi, sawu mutti — ne-esmu waldijuse — ak tas man gauschi, gauschi schehl. — Luhdsat Deewu par man — par manneem behrneem. —

Behz brihtina ta atkal runnaja, kà muldedama: Kur wihr'mahte? — Ak luhdsat wihr'mahti, lai peedohd — —

Wezz'tehws pee gultas peenahzis ar drebbedamu balfi fazzija: Wihr'mahte mirdama tew peedewa. Wiss launums, kas ween muhsu starpā bijis, nu irr deldehts. Ak tizzi, meit, ka Deews arr tew irr schehligs! —

Greeta: Deews irr schehligs — — paldees, paldees!

Tā ittin kluffu teikdama slimneeze aismigga. Tai aufstī sweedri flappinaja bahlu waigu un lohzeffi jau isdissa.

Anzis un behrni wissā galwā raudaja un wezz'tehws bij kà ismiffis. —

Teem gluschi nemannoht nu arri dakters bij atnahzis, un palehni no buhdinas tohs isbihdidams laukā tiklai ar fanehmejas palihgu winsch sawu darbu reefahka un puhlejahs, kà ween mas sinnadams un spehdams. Pa preeksch gan rahdijahs, ka diwi mirroni buhs japaglabba weenā fahrkā; tomehr par brihtinu Greeta wehl atmohdahs, til wahja, ka drihs atkal azzis slehdsja. Behrninsch bij jauks un pilnigs, kà jau nahkajs, un pehz trim dehleem meitina, bet — bes dshiwibas. — Wezz'mahte tublit lihkiti gribbeja list kaut kur pee mallas, ween dakters nefahwa. Winsch fanehma to rohkās, schuhpoja palehni, puhta tam sawu dwaichu muttite, behrseja weegli krehntinas un lohzeffus, un — behrninsch atdsihjahs! — Kad dakters pehzal mahtei, drusku atspirgusei, behrnu dshiwu peenessa, ta wiss pirmaf usluhloja azinas, un eeraugohht, ka abbas tā pat tumfschi sillas, ta pasmehjahs til saldā lihgsfibā, kà sawu muhschu nebij smehjusees. Behz rohkās falik-

dama ta wehl sohljahs: „Es Deewa schehlastibu teikschu, Kamehr man mehle kustejees.“¹⁾ —

Zil preezigs Anzis palikka un wezz'tehws, ka Greetu Deews no nahwes glahbis, un dahwinajis tur klahht dailu sweiku meitinu, un kà ir puiseni nu preezajahs par sawu mahsinu, tas mihleem lassitajeem wis naw jastahsta. Bet dakters mahzija un pateiza, kà Greetai sawās neddelās buhs fargatees un taupitees, un kà buhs apkohpt wahju behrninu, un prohjam eedams winsch wehl nofazzija pasmeedamees: Kà juhs nu neaismirstat, us kristibahm manni arr aizinaht!

Dakters gar Leijas frohgu jahdams frohdsneezei pakluffu tā bldinaja: Gahrshinds juhsu brahl seewai Deews nu pat dewis jainas meitas, tad dohmajt arri drihsunā us raudsibahm. Bet slimneezei nenessat zee-tus klutfschu un tauku gallu, — ta prafta plahnu weeglu barribu.

Krohdsneeze: Ak daktera leelskungs, labpraht es nestu, ko ween spehdama, bet brahl seewa ar raddeem ne mas nemettahs un raudsitasas ne pa wissam ne-cerauga.

Dakters: Us mannu wahrdu, eita schoreis drohschi; jo behrninsch skaists un sweiks, ar aztinahm, kas abbas tā pat tumfschi sillas. Kur pehz dauds ruhktahm behdahm preeka-faule spihd, kà taggad Gahrshinds, tur labpraht usnem raddus draugus, kas atnahht raudsicht un lihds preegatees.

Tā fazzijis dakters ar sawu firmo aiskrischoja, bet frohdsneeze to jaunu wehsti ahtri raddu mahsahm islaida. Pa preeksch tahs schaubijahs, woi eet jeb ne-eet, un dascha netizzeja wis, ka Deewa Gars zilwaka zeetu firdi arr spehj falauft, kà pawassaras wehtra beesu juhbas leddu daschkahrt weenā nakti falausch. Tomehr kad frohdsneeze no raudsibahm pahrnahfdama stahstija, ar kahdu draudsibu un mihlestibu Greeta scho usnehmuse, tad arri zittas wairs neaisleedsahs, un Gahrshinds drihs fanahja gan smalle milti, putraimi un gahrdi kummosini slimneezei, gan aubes, bantites un kleites trussmeitai. — To wezzu ruhktumu un naidu atmejdama Greeta nu kà no jauna peedsinna. Us sawu wihru ta reis swehta preeka runnaja: Ko dohma Anzigt, nu wehl es to wahrdu sahku saprast: „Manna dwehsele irr isglahbta, kà weens putnis no ta meddineeka walgeem: tas walgs irr pah'rants un es esmu isglahbta.“²⁾

(Nahkofehā sappā beigimms.)

¹⁾ Bldf. of. gr. 387. 10. — ²⁾ Dabw. of. 124. 7. —

Buttera mahjibas

21. par kristigu mahjas-buhšchanu. (III.)

Kad Deews mums ustizz namma-tureschanu, tad fazzisim: Kungs, tu man essi dewis feewu, behrnus un faimi; tohs man buhs kohyt un waldbiht ween pehz tawa prahta, un dšihšchohs arr to darriht, zil ween spehdams.

Bet ja mums ne-isdohdahs tā, kà effam kahroj-schi un gaidijschi, tad luhgsimees: Kungs, dohd man tizzigu un pazeetigu sirdi, kà wiffas fawas leetas tewim warru atwehleht un dšeedaht preezigi: Lai eet, kà eet, Deews gahdahs.¹⁾

Un kad Deews muhs atkal uswedd labbā zellā un wadda schehligi us preekschu, tad winnam pateiksim: Gohds, slawa un pateiziba lai irr tewim, af Kungs! Jo es to ne-esmu darrijs, neds arri spehtu, bet weenigi tawa schehlastiba to pastrahda. Wifs labbums mannā dšihwē irr weenigi taws darbs un tawa dahwana.

Itt kà kristigu draudsi un laizigu waldischanu, tā arri mahjas-buhšchanu ween tas zilweks laimigi warr kohyt, kas pats tur klahht ir sawu preek un laimi bauda.

Laimiga preeziga mahjas-buhšchana muhscham newarr buht bes laimiga wihra un laimigas feewas.

Nelaimigam zilwekam ne kà wis neweizahs ohttram preeku un laimi fataisih; bet tahds ar sawu ruhtumu un nemeeru ir zittus mohza ween un wahrdsina.

Zil augsta un swehta schi kahrta, kur Deews irr stahdijs wihrus un feewas, kalpus un kalpones! Kas scho sawu gaitu pareisi ispilda, tas sawā laikā mantohs leelu algu.

Ja atrastohs kahda pilsehta, kur tiffai kreetni, deew'bihjigi lungi un namneeki, wihri feewas, behrni, kalpi kalpones ween mahjotu, tur buhtu debbesis jau semmes wirsū un tur ne weens no ruhpehm un raisehm ne neeka nesinnatu.

Deew'bihjigeeem mahjas laudihm tadeht buhs sinnahht, kà winnu darbi wiffi Deewam patihk, ween'alga woi tee behrnus aukle, lohpus kohpj, semmi apstrahda, fuhdus wedd un ahrda, u. t. pr.

Schee darbi wiffi irr labbi un teizami, ja tiffai laudis paschi irr deew'bihjigi un tohs pa reisi darra. Jo kà gan mehš wiffi buhtum warrejuschi usaugt un pahrtift, ja zitti muhsu labbad schohs darbus ne-strahdatu!

¹⁾ Wids. ds. gr. 396. 9.

Ja mahtes negribbetu behrnus aukleht, ne ganni lohpus kohyt, neds strahdneeki semmi apstrahdaht, tad jau wairs nebuhtu ne tihruma, ne lohpa, neds zilweka.

Tadeht mums buhs sinnahht, kà kristigā mahjas-buhšchanā wiffi darbi irr Deewa darbi un wiffi strahdneeki, leeli til pat kà masi, irr Deewa kalpi.

Bet buhsim tad arr ustizzigi un labbōs darbōs tšchalli.

Deews tew feew' un behrnus dohd,
Laukus, lohpus, faimi;
Wairo zilweks Deewa gohd,
Baudi preek un laimi.

To, kas darrams, kafu deen
Kreetni, tšchalli darri.
Zerredams us Deewu ween
Meerā dšihwoht warri.

N—n.

A f f a.

Dahnu mahjitajs Lassenijus kahdu reis neddelas-deenā itt mafam klausitaju pulzinam Deewa wahrds fluddinaja. No nejauschi sweschineeks atraddahs basnizā, kas jau fenn bij ilgojēes ar scho flawenu mahjitaju eepashtees. Mahjitajs Deewa Garra spehka swarrigus grandus islaisija. Pehz beigteem Deewa wahrdeem sweschais lungs eegahja gehrbambari. Abbi wihri par daschadahm leetahm nu sahka sarunnatees, kamehr pehdigi sweschineeks tā teiza: „Kā tas warr buht, zeenigs mahjitajs, kà tulschā basnizā ar tahdu spehku un karstumu Deewa wahrds fluddinajeet?“ Mahjitajs ne ko neatbildeja, bet sweschineeku luhdsa, lai kahdu zella-gabbalu lihds nahkoht. Pēe allas tikkuschi mahjitajs fazzija: „Atspirdsinafimees dšerdami. Schai allai irr gahrds uhdenš.“ Abbi dšehra un sweschineeks uhdeni gauschi usteiza. Us to ween mahjitajs bij gaidijs un nu fazzija: Sakkat, luhdsami, zeenigs lungs, tadeht schi akka ihpaschi teizama? „Laimam gan tadeht“ — tā sweschais atbildeja — „kà tahdu gahrdu uhdeni pasneeds.“ Ne! — tā mahjitajs atbildeja — bet tadeht schi akka wiffwairak teizama, kà il katram gahrdu uhdeni pasneeds, weena alga, woi dauds jeb mas dšehraju rohnahs. Tā akka sweschajam palikka par atbildetaju un issklaidrotaju.

L. Hwn.